

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

6/4, 415-430

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 16.09.2025

Makale Kabul Tarihi: 06.12.2025

Düzgider, M. C. ve Özden, M. (2025). Vesîletü'n-Necât'ın Türkçe eğitimindeki yeri: öğretmen görüşleri üzerine bir inceleme. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 6(4), 415-430. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.1204>

VESÎLETÜ'N-NECÂT'IN TÜRKÇE EĞİTİMİNDEKİ YERİ: ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME*

Doktora Öğrencisi Mert Can DÜZGİDER

Bursa Uludağ Üniversitesi duzgidermertcan@gmail.com ORCID

Doç. Dr. Mehtap ÖZDEN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi mehtapgunes@comu.edu.tr ORCID

Öz

Ana dil eğitiminin çağın gerekliliklerine uygun bir şekilde zenginleştirilmesi, dilin işlevselliğini artırırken köklü tarihsel ve edebî birikimini korumayı da zorunlu kılmaktadır. Bu süreç, Türk dilinin tarih boyunca ortaya koyduğu zengin kaynak metinlerin eğitimde etkin bir şekilde kullanılmasıyla mümkün hâle gelmektedir. Türk dili, asırlar boyunca çeşitli coğrafyalarda farklı kültürlerle etkileşim içinde gelişmiş, böylece dilin derinliği ve zenginliği artmıştır. Bu bağlamda, Türkçe öğretiminde yalnızca güncel ihtiyaçlara odaklanmak yerine tarihsel metinler aracılığıyla dilin kültürel belleğinin ve estetik değerlerinin de aktarılması bir gerekliliktir. Bu çalışmada, Türk toplumunun dilinde ve kültüründe derin izler bırakan Süleyman Çelebi'nin Vesîletü'n-Necât adlı “Mevlit”inin Türkçe eğitimi açısından incelenmesi hedeflenmiştir. Mevrit, sadece dinî bir metin değil, Türk dilinin edebî ve kültürel zenginliğini yansıtan bir eser niteliği de taşımaktadır. Alan taraması sürecinde, bu kaynak metin niteliğindeki eserin Türkçe eğitimi bağlamında ele alınmasıyla ilgili mevcut kaynakların sınırlı olduğu tespit edilmiştir. 21.yüzyılın dijitalleşen dünyasında, Türkçe kaynak metinlerinin eğitim süreçlerine daha etkin bir şekilde dâhil edilmesi düşüncesiyle bu araştırmanın önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmüştür. Araştırmada, durum çalışması desenine dayalı olarak betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında toplam 29 katılımcı yer almıştır. Katılımcıların demografik dağılımı incelendiğinde, 17'sinin kadın, 12'sinin ise erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmüştür. Araştırmada, katılımcılara “Mevrit”in dilsel ve kültürel yönlerine dair sorular yöneltilmiş, elde edilen veriler detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Elde edilen veriler incelendiğinde; “Mevrit”in tanımı, içeriği, hangi dilde yazılmış olduğu hakkında Türkçe öğretmenlerinin bilgilerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ancak hangi zamanda yazıldığı ve okunma durumu gibi özellikler de bilgilerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenleri, Mevrit eserinin dilinin sade olması ve Türk kültürü geleneği içerisinde önemli bir yere sahip olması dolayısıyla Türkçe eğitiminde kullanılabileceği konusunda genel bir görüş bildirmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe eğitimi, Mevrit, Vesîletü'n-Necât, Türk kültürü, Türkçe öğretmenleri.

* Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde hazırlanan ve 2024 yılında tamamlanan “Süleyman Çelebi'nin Vesîletü'n Necat Adlı Eserinin Türkçe Eğitiminde Yeri” adlı yüksek lisans tez çalışmasının bulgularının bir kısmı kullanılarak üretilmiştir.

VESİLETÜ'N-NECÂT'S PLACE IN TURKISH EDUCATION: A STUDY ON TEACHER'S VIEWS

Abstract

The enrichment of mother tongue education in line with the requirements of the age is essential for increasing the functionality of the language while also preserving its deep historical and literary heritage. This process becomes possible through the effective use of the rich source texts produced by the Turkish language throughout its history in education. Over the centuries, the Turkish language has developed through interaction with various cultures across different regions, thus increasing the depth and richness of the language. In this context, it is necessary to convey not only the current needs of the language but also its cultural memory and aesthetic values through historical texts. This study aims to examine the Vesiletü'n-Necât (The Mevlit) by Süleyman Çelebi, which has left deep traces in the language and culture of Turkish society, from the perspective of Turkish language education. The Mevlit is not only a religious text but also a work that reflects the literary and cultural richness of the Turkish language. During the literature review process, it was found that there are limited sources related to the inclusion of this source text in the context of Turkish language education. Considering the idea of more effectively integrating Turkish source texts into education in the digital world of the 21st century, it is believed that this research will fill an important gap. The research uses a descriptive analysis method based on a case study design. A total of 29 participants were included in the study. When the demographic distribution of the participants was examined, it was found that 17 were female and 12 were male teachers. The participants were asked questions regarding the linguistic and cultural aspects of the Mevlit, and the obtained data were analyzed in detail. The data revealed that the Turkish language teachers had high levels of knowledge about the definition, content, and language in which the Mevlit was written. However, it was found that their knowledge was lower regarding aspects such as the time period in which it was written and its current reading status. Turkish language teachers generally agreed that the language of the Mevlit is simple and that, due to its significant place in Turkish cultural tradition, it could be used in Turkish language education.

Keywords: Turkish education, Mevlit, Vesiletü'n-Necât, Turkish teachers, Turkish culture.

Ø. Giriş

Her millet tarihi boyunca kendi kültürünün ve geleneklerinin içerisinde sözlü veya yazılı eserler ortaya çıkarmıştır. Bu eserler aşk, sevgi, kahramanlık konularını işleyebileceği gibi dini konulardan da olabilmektedir. Mevlit türünde ise özellikle Hz. Muhammed'in doğumu, hayatı, mucizeleri, ahlaki özellikleri ve ümmete olan sevgisi gibi dini ve manevi temalar ön planda işlenmektedir. Mevlit kelimesi, Arapça “Veladet” kökünden türetilmiştir. “Veladet” kelimesi doğum anlamına geldiğinden dolayı Mevlit, kelime anlamı olarak “doğum zamanı” demektir (Kuşçu ve Aslan, 2022). İslami gelenekte Mevlit, Hz. Muhammed'in doğumunu anlatan, onun hayatını, ahlâkını ve mucizelerini öven bir edebi tür ve gelenektir (Kemikli, 2023). Mevlit geleneği, Osmanlı Devleti'nden itibaren XV. yüzyıla kadar dergâh ve tekkelerde düzenlenmiş, II. Bayezid döneminde ise görkemli Mevlit alayları yapılmıştır. 1590 yılında devlet protokolüne alınan Mevlit törenleri, dini öneminin yanı sıra siyasi otorite ve refahın gösterildiği bir araç haline gelmiştir (Akarpınar, 2006). Kandil ve Kadir geceleri, padişah çocuklarının doğumları, düğünler, şehzadelerin sünnetleri gibi özel nedenlerle düzenlenen bu törenler, önce saray çevresinde ve sonrasında halk içinde yaygınlaşmıştır.

Fetret döneminde Süleyman Çelebi'nin yazdığı "Vesiletü'n-Necât" adlı Mevlit, bu türün en önemli örneklerinden biridir. Yazar eseri ilk yazdığında Vesiletü'n Necât -bugünkü Türkçeyle Kurtuluş Vesilesi anlamına gelen- adını vermiştir. Eser, İslam dinindeki sevgi ve Hz. Muhammed'e duyulan derin bağlılığı etkileyici bir üslupla dile getirmektedir. Rivayete göre eserin yazarı Süleyman Çelebi bir gün camiye gider ve bir imamın Hz. Muhammed ve Hz. İsa'nın eşit hatta Hz. İsa'nın daha üstün olduğunu savunduğunu görmüştür. Bu dini tartışmalara son vermek isteyen Süleyman Çelebi peygamber sevgisi hakkında bir eser yazmaya karar verir. Ayrıca, Fetret döneminde Hz. Muhammed'in üstünlüğünü ve İslam'ın yüceliğini vurgulayarak toplumu birliğe davet edeceğini düşünür ve bu eseri kaleme alır. Halk arasında Mevlit adıyla bilinen müellifi tarafından ise Vesiletü'n Necât olarak adlandırılan eser 1409 senesinde yazılmış olmasına rağmen 21. Yüzyıla gelindiğinde bile halk tarafından okunmakta ve dinlenmektedir. Süleyman Çelebi'den sonra pek çok Mevlit şairi ortaya çıkmış fakat hiçbiri Türk halkının gözünde Süleyman Çelebi'nin yazdığı Vesiletü'n Necât eseri kadar saygınlık kazanmamıştır (Pekolcay, 2018) Süleyman Çelebi'nin "Vesiletü'n-Necât" adlı eseri sade, anlaşılır ve ahenkli bir Türkçe ile yazılmıştır. Eserin dili hem halkın hem de eğitimli kesimin rahatlıkla anlayabileceği bir üsluba sahiptir. Diğer Mevlit şairleri, genellikle daha ağır bir dil kullanmış ya da halkın duygularına hitap etme konusunda yeterince başarılı olamamışlardır. Süleyman Çelebi'nin eseri, içerdği güçlü duygusal ifade ve musiki ritmiyle dinleyenlerde derin bir manevi etki bırakmıştır. Mevlit metninin akılda kalıcı olması, ritmik yapısıyla da doğrudan bağlantılıdır. "Vesiletü'n-Necât", Hz. Muhammed'e duyulan sevgiyi, onun doğumu ve mucizelerini anlatırken ümmete şefaathane gibi manevi bir kurtuluş umudunu işler (Köksal, 2022). Bu evrensel tema, her kesimden insanın duygularına hitap etmiş ve eseri daha ünlü hale getirmiştir. Özellikle "Vesiletü'n-Necât" eserinde 4 ana tema görülmektedir:

Manevi aşk: Süleyman Çelebi, Hz. Muhammed'e duyulan derin bir sevgi ve saygıyı en saf ve içten şekilde dile getirmiştir. İlahi rehberlik: Süleyman Çelebi'nin eseri bu rehberliği bir kurtuluş yolu (vesîle) olarak sunar. Eser, Hz. Muhammed'i sadece bir tarihî şahsiyet olarak değil, yaşamın her alanında yol gösterici bir rol model olarak resmeder. Çelebi'nin, Peygamber'in ahlaki ve insani yönlerini vurgulaması, onun rehberliğini somut ve uygulanabilir kılmıştır. Ahlaki değerler: Sabır, adalet, tevazu, merhamet gibi temel ahlaki erdemler eser boyunca işlenmiştir. Örneğin; Eserde geçen "*Göñlüne yol bulmasun kibr ü hased*

Kim hased birle helâk olur cesed" dizeleriyle kibir (büyüklenme) ve hasedin (kıskançlık) insanın kalbine girmemesi gerektiği öğütlenmektedir (Pala, 2018). Süleyman Çelebi, bu iki kötü huyun insanın manevi hayatını kirlettiğini ve insanı doğru yoldan uzaklaştırdığını ifade etmektedir. Kibir, insanın kendini başkalarından üstün görmesi; haset ise başkalarının iyiliğini ve mutluluğunu çekememek, kıskanmak anlamına gelir. Bu olumsuz duygular, kalpte yer bulduğunda insanın ruhunu daraltır ve ahlakını bozar. İkinci dizede ise hasedin insan üzerindeki yıkıcı etkisi açıklanmaktadır. Hasedin, insanın bir tek ruhuna değil, bedenine de zarar vereceği vurgulanmaktadır. Sürekli kıskançlık duygusuyla yaşayan bir insanın manevi huzuru bozulduğu gibi fiziksel sağlığı da zarar görecektir. Kıskançlık ve nefret, insanın iç dünyasında bir zehir gibi etkili olur ve sonunda hem ruhunu hem de bedenini tüketir. Eserdeki bu iletilerle birlikte Mevlit'in bir ahlak kitabı olduğu da söylenebilir (Akdağ, 2008). Çelebi, bu iletileri sade bir dille ve halkın anlayabileceği şekilde sunarak eserin toplumda daha geniş bir kesime yayılmasını sağlamıştır.

Topluluk ve birliktelik: Mevlit törenleri, dini bir geleneğin ötesine geçerek toplumun birlik ve dayanışma içinde bir araya geldiği etkinliklere dönüşmüştür. Süleyman Çelebi'nin eseri, bu birlikteliği destekleyen bir araç olmuştur. Saray ve halk arasında yaygın bir şekilde okunmuş ve

21. yüzyıla kadar gelmiştir. Bu bakımdan Mevlit, Türk edebiyatında ve halk kültüründe dini bir metin olmanın ötesine geçmiş, toplumu birleştiren bir unsur hâline gelmiştir. Manevi ve estetik değer taşıyan bu eser, Türkçe'nin tarihsel gelişiminde önemli bir yere sahiptir.

Fuad Köprülü de Mevlit'in yazılış tarihine ve yerine değinerek önemini şöyle vurgulamıştır: “Halk arasında okunmaya mahsus siyer kitaplarının en güzelini Süleyman Çelebi 812'de Bursa'da yazdı. Onun Mevlit manzûmesi asırlarca halk arasında okundu, hatta bestekârlar tarafından bestelendi. Her asırda ona birçok nazîre yazıldığı hâlde, ifadesindeki sadelik ve selâset, şâirin ilhâmındaki samimilik ve tabîlik, onu Türk edebiyatının bir şâheseri hâlinde asırlarca yaşattı” (Köprülü, 2003, s. 372, akt. Akdağ, 2008, s. 86).

Süleyman Çelebi'nin Mevlit adlı eseri, bahir adı verilen dokuz ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla şu şekildedir: Münâcât, yazar için dua, âlemin yaratılma amacı olarak Hz. Muhammed'in nûrunun intikal etmesi, Velâdet (doğum), Peygamberin mucizeleri, Mi'râc (göğe yükselme), Peygamberin vasıfları, Peygamberin vefatı ve kitabın sona ermesi (Najmuldeeni, 2022). Her bölüm kendi içinde ayrı fasıllara bölünmüştür fakat her Mevlit nüshasında bu bölümlerin hepsi bulunmamaktadır. Münâcât ve dua kısmı dışında, sadece Velâdet bölümünü içeren nüshalar da vardır. Bazı nüshalar ise, Velâdet ile Mi'râc kısmını da kapsar. Basılmış nüshalarda ise genellikle vefat bölümü yer almamaktadır. Ayrıca, bazı Mevlit nüshalarına, Ahvâl-i Fâtıma, Hikâyet-i Cemel ve Ukaşe Hikâyesi gibi ek hikâyeler de dahil edilmiştir (Timurtaş, 1970'den akt. Solmaz, 2013, s. 49). Mevlit metninin yaklaşık 730 beyit olduğu fakat zamanla bazı nüshalarda yapılan eklemelerle bu beyit sayısının 1000'e ulaştığı görülmüştür (Alyılmaz, 1999). Eserin içine sonradan dâhil edilen ve halk arasında benimsenen “Merhaba” gibi bölümler de bulunmaktadır. Mevlit üzerine yapılan bilimsel çalışmalar, günümüze ulaşan metnin eski şeklinin farklılıklar içerdiğini ve bu metinde özellikle Velâdet Bahri kısmında “Kaside-i Meliha” başlıklı bir fasıl bulunduğunu, ayrıca “Merhaba” kısmının da burada yer aldığını ortaya koymaktadır. Vesîletü'n-Necât, edebiyat içerisinde sehl-i mümtenî olarak kabul edilir, anlaşılması kolay ancak derin ve zarif bir sanatla işlenmiş bir eser olarak değerlendirilir (Eroğlu, 2010). Eser, Allah'ın varlığı ve birliğini anlatan Tevhit Bahri ile başlar. Peygamberin doğumunun anlatıldığı Velâdet bahri ile devam eder, “Merhaba, Miraç” gibi bahirler bulunmaktadır (Metin, 2020). Bahirlerin aralarında kısa şiir tarzında fasıl bölümleri bulunmaktadır. Bu eser, 600 seneden fazla bir süredir Türk toplumunda okunup dinlenilmektedir. Diğer İslam toplumlarının dillerine çevrilip o toplumlarda da yerini bulmuştur (Karaca, 2022).

Bir yazarın ortaya koyduğu eser, genellikle mensubu olduğu toplumun ve dönemin kültürel, sosyal ve dini dinamiklerini yansıtır. Toplumun değerlerini, duygularını ve ihtiyaçlarını yansıtmayan eserlerin uzun vadede kalıcılık kazanması zordur. Bu bağlamda, Süleyman Çelebi'nin "Vesîletü'n-Necât" adlı eseri, yazıldığı dönemin manevi ve toplumsal atmosferini başarıyla yansıttığı için kalıcılığı yakalamış bir eser olarak değerlendirilebilir. Toplumun ortak duygularına hitap eden ve evrensel mesajlar taşıyan eserler her dönemde değerini koruyacaktır.

Mevlit; doğum, ölüm, evlilik, sünnet törenleri ve asker uğurlama gibi çeşitli sosyal olaylarda da okunmakta ve bu etkinlikler dinî bir gelenek olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle Mevlit törenleri, Türk-İslam coğrafyasında, zengin kültürel mirasın öne çıkan uygulamalarından biri olarak kabul edilmektedir (Uraler, 2020). Mevlit, Türkçe ve Türk İslam dünyası açısından her yönüyle önemli bir yere sahiptir ve geçmişten geleceğe ışık tutmaktadır. Süleyman Çelebi, ulvi duygularını samimi ve inandırıcı bir şekilde ifade ederek hem kültürlü kesime hem de halka hitap eden bir eser ortaya koymuştur. Kent ve kırsal bölgelerde törenlerin içeriği ve uygulama biçimleri farklılık gösterse de (Alvan ve Alvan, 2016) Mevlit, oluşturduğu

manevi atmosfer ve köklü geçmişiyle Türk toplumu için dini bir unsur olduğu kadar milli ve kültürel bir değer niteliği de taşımaktadır (Doğan ve Çelikten, 2022). Bu bağlamda, Mevlit eserinin önemi daha da belirgin hâle gelmektedir.

Eğitim, bireylerin bilgi, beceri ve değerlerle donatılarak toplumsal hayata katılmalarını sağlayan temel bir kurumdur. Eğitim süreci sadece bireysel gelişime katkı sağlamaz; aynı zamanda toplumun kültürel birikiminin korunması, aktarılması ve şekillendirilmesi açısından çok önemli bir rol oynar (Ertugruloglu, Gülcan, Pişkin ve Abidoğlu, 2024). Dilin ve eserlerin aktarımı ile öğretilmesi için eğitim gereklidir. Kültürü korumak ve geliştirmek amacıyla eğitim her zaman öncelikli bir rol oynamaktadır. Ana dil eğitimi ise bu sürecin temel taşıdır. Ana dili, bireyin ilk öğrendiği ve kendini en rahat ifade edebildiği dildir. Dil, kültürün taşıyıcısı ve aktarma aracı olması nedeniyle eğitimin en temel unsurlarından biridir (Özden, 2010). Ana dili eğitimi, bireyin dil becerilerinin yanı sıra kültürel kimliğinin şekillenmesine de katkı sağlar. Bir toplumun tarihini, değerlerini, inançlarını ve özelliklerini gelecek nesillere aktaran en etkili araç bireyin ana dilidir. Ana dili eğitimi, bu aktarımın belirli bir sistem içinde yapılmasını sağlar. Bireyin kültürel kimliğinin bir parçası olan ana dili eğitimi, bireyin kendini kültürel olarak daha güvenli ve bağlı hissetmesine yardımcı olur.

Bireylerin kendi kültürlerini ve kimliklerini anlamaları, toplumsal beraberliğin sağlanması ve kültürel zenginliklerin gelecek kuşaklara aktarılması için ana dili eğitimi vazgeçilmezdir. Ana dil eğitiminin çağın gerekliliklerine uygun bir şekilde, ancak tarihsel ve edebi köklerinden kopmadan zenginleştirilmesi gerekmektedir. Bu zenginleştirme sürecinin, Türk dilinin tarihsel süreçte ortaya koyduğu kaynak metinlerle gerçekleştirilmesi dilin ve eğitimin yüksek bir bilinçle geleceğe taşınması açısından etkilidir. Ana dil eğitiminin çağın gerekliliklerine uygun bir şekilde zenginleştirilmesi, dilin işlevselliğini artırırken köklü tarihsel ve edebi birikimini korumayı da zorunlu kılmaktadır. Bu süreç, Türk dilinin tarih boyunca ortaya koyduğu zengin kaynak metinlerin eğitimde etkin bir şekilde kullanılmasıyla mümkün hale gelmektedir. Türk dili, asırlar boyunca çeşitli coğrafyalarda farklı kültürlerle etkileşim içinde gelişmiş, böylece dilin derinliği ve zenginliği artmıştır. Bu bağlamda, Türkçe öğretiminde sadece güncel ihtiyaçlara odaklanmak yerine tarihsel metinler aracılığıyla dilin kültürel belleğinin ve estetik değerlerinin de aktarılması bir gerekliliktir. Orhun Yazıtları'ndan Divan-ı Lügati't-Türk'e, Dede Korkut Hikâyeleri'nden Yunus Emre'nin şiirlerine kadar Türk dilinin ortaya koyduğu eşsiz miras hem dil bilinci oluşturmak hem de öğrencilerin düşünce dünyasını zenginleştirmek için emsalsiz bir kaynaktır. Bu durum, dilin yapısal özelliklerinden ziyade kültürel ve tarihsel derinliğine odaklanmanın önemini vurgular. Böylelikle Türkçe eğitimi, bireylerde dil bilincini güçlendirerek onları kültürel kimliklerine daha sıkı bağlar ve geleceğe daha sağlam adımlarla taşır.

Çalışmada, yüzyıllardır Türk toplumunun dilinde ve kültüründe derin izler bırakan Mevlit'in, Türkçe eğitimi açısından detaylı bir şekilde incelenmesi hedeflenmiştir. Mevlit, yalnızca bir dini metin olmanın ötesinde, Türk dilinin edebi ve kültürel birikimini yansıtan önemli bir eser niteliği taşımaktadır. Alan taraması sürecinde, bu değerli eserin Türkçe eğitimi bağlamında ele alınmasıyla ilgili mevcut kaynakların sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Günümüzün dijitalleşen dünyasında, Türkçe kaynak metinlerinin eğitim süreçlerine daha etkin bir şekilde dahil edilmesi düşüncesiyle bu araştırmanın önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmüştür. Bu çalışma, Mevlit'in Türk diline olan katkılarını ve Türkçe eğitimi için taşıdığı önemi hem akademik hem de eğitim-öğretim açısından somut bir şekilde ortaya koymaktadır.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, nitel araştırma yöntemlerinden biridir ve araştırmacıların belirli bir olay, durum ya da süreç üzerinde derinlemesine bilgi toplamasına olanak tanır. Bu yöntem, özellikle deneysel araştırmaların yapamayacağı şekilde, incelenen durumun bağlamını anlamaya çalışır. Subaşı ve Okumuş (2017), durum çalışmalarının deneysel araştırmalardan farklı olarak karşılaştırma yapmadığını, aksine keşfetmeye ve anlamaya yönelik bir yaklaşım benimsediğini belirtmektedir. Araştırmanın amacının, belirli bir durumu ya da süreci daha iyi anlamak, katılımcıların yaşadığı deneyimleri, düşünceleri ve bakış açılarını keşfetmek olduğu ortaya koyulmaktadır.

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinden görüş alınarak katılımcıların deneyim ve bakış açılarına dayalı olarak derinlemesine bilgi edinilmesi sağlanmıştır. Durum çalışması, ders içi konular, öğretim süreç ve yöntemleri, karşılaştıkları zorluklar ve bunlara yönelik çözüm önerileri gibi konularda daha fazla bilgi sunmayı amaçlar. Bu tür çalışmalarda, katılımcıların bakış açıları, durumun farklı yönlerini anlamak için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Çalışmada Türkçe öğretmenlerinden görüş alınmıştır ve elde edilen verilere göre sonuçlar tespit edilmiştir.

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcılar, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Ekiz (2020) basit olasılıklı örneklem türünü, evrenden araştırmaya katılımcıların rastgele yöntemle seçildiği örneklem türü olarak tanımlamaktadır. Bu yöntem, örneklem seçiminin rastgele olması nedeniyle tüm evreni temsil etme niteliği taşır ve araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini artırır. Bu çalışma kapsamında toplam 29 katılımcı yer almıştır. Katılımcıların demografik dağılımı incelendiğinde, 17'sinin kadın, 12'sinin ise erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmüştür. Araştırmaya başlangıçta 30 katılımcı dahil edilmiş olmasına rağmen bir katılımcının verdiği yanıtların araştırma amacına uygun olmaması nedeniyle bu veriler analiz kapsamına alınmamıştır. Bu durum, veri analizinin geçerliliğini ve tutarlılığını sağlamak için gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, çalışmada toplam 29 katılımcının verileri kullanılmış ve analiz edilmiştir.

1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama aracı olarak görüşme tekniği tercih edilmiştir. Görüşme tekniği, sosyal bilimlerde sıkça kullanılan etkili bir veri toplama yöntemidir. Görüşme aracı olarak yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanıp Google Formlar üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır. Bu form, araştırma amacına uygun şekilde tasarlanarak öğretmenlerin görüşlerini ayrıntılı ve sistematik bir biçimde ifade etmelerine olanak tanımıştır.

Şimşek ve Yıldırım (2021) tarafından vurgulandığı gibi yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren sosyal bilimlerde görüşme tekniği önemli bir veri toplama yöntemi olarak yerini almıştır. Görüşme yöntemi, katılımcılarla birebir iletişim kurularak nitel veri elde edilmesine imkân tanır ve derinlemesine analiz etmeyi sağlar. Google Formlar kullanılarak verilerin dijital ortamda derlenmesi, katılımcıların görüşlerini zaman ve mekândan bağımsız olarak iletebilmeleri sağlanmıştır. Bu yöntem, katılımcıların rahat bir ortamda fikirlerini ifade edebilmelerine olanak tanırken araştırmacının veri toplama sürecini de kolaylaştırmaktadır.

1.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalar çerçevesinde şekillendirilerek anlamlı bir bütün haline getirilmesini sağlayan bir yöntemdir. Betimsel analiz daha yüzeyseldir ve daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde belirlendiği araştırmalarda kullanılır (Şimşek ve Yıldırım, 2021, s. 243). Bu bakımdan, betimsel analiz verilerin anlamlı bir biçimde özetlenmesine ve önemli bulguların vurgulanmasını sağlamaktadır. Araştırmada katılımcılardan elde edilen yanıtlar, betimsel analiz yöntemine uygun olarak önceden belirlenen temalara göre sınıflandırılmış ve doğrudan aktarımlar yapılarak sunulmuştur. Araştırmacı, doğrudan alıntılar yaparak katılımcıların görüşlerini daha net bir biçimde yansıtmayı amaçlamış ve araştırmanın şeffaflığını artırmıştır. Analiz sürecinde verilerin anlamlı bir biçimde sınıflandırılmasına dikkat edilmiş ve elde edilen bulgular araştırmanın temel sorularını yanıtlayacak şekilde şekillendirilmiştir. Bu durum araştırma sorularına tutarlı yanıtlar bulunması ve katılımcı görüşlerinin doğru şekilde değerlendirilmesi için önemlidir.

1.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırabilmek için hazırlanan sorular alanında uzman üç araştırmacıya sunulmuştur. Araştırmacıların onayı alındıktan sonra sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Araştırmada güvenilirliği arttırmak adına katılımcılardan deneyim süresi ve cinsiyet değişkeni maddelerini işaretlemeleri istenmiştir. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle doğrudan aktarılacak verilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır.

1.6. Etik Kurul Onayı

Bu çalışma için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu'nun 09.02.2024 tarih E-84026528-050.99-2400043887 sayılı uygunluk kararı bulunmaktadır.

2. Bulgular

2.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Türkçe öğretmenlerinden Süleyman Çelebi'nin Vesiletü'n-Necât adlı Mevrit'i hakkında genel bilgilere ilişkin görüşleri alınmıştır.

Tablo 1: Türkçe Öğretmenlerinin Mevrit Dinlemesine Yönelik Bulgular

Mevrit Dinlenilmesi	f	n
Evet, dinledim	29	%100
Hayır, dinlemedim	-	-

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe Öğretmenlerinin Mevrit dinleme durumlarının %100 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan 29 Türkçe öğretmenin tamamı “Evet, dinledim” seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 2: Türkçe Öğretmenlerinin Mevrit Tanımına İlişkin Bulgular

Mevrit Tanımı	f	n
Mesnevidir	28	%96,6
Efsanedir	1	%3,4
Yasin'dir	-	-
Destandır	-	-
Ayettir	-	-

Tablo 2 incelendiğinde Türkçe öğretmeni katılımcılar %96,6 (28) oranında Mevlit'i “*Mesnevidir*” olarak tanımlamıştır. Katılımcılardan 3,4 oranına denk gelen 1 Türkçe öğretmeni ise “*Efsanedir*” olarak tanımlamıştır

Tablo 3: Türkçe Öğretmenlerinin Ne Zaman Mevlit Dinlediklerine İlişkin Bulgular

Ne zaman dinlendiği	f	n
0-5 yıl önce	19	%65,5
5-10 yıl önce	5	%17,2
Çocukluğumda	4	%13,8
10-15 yıl önce	1	%3,4
15+ yıl önce	-	-

Tablo 3 incelendiğinde Türkçe öğretmeni katılımcılar %65,5 (19) oranında *0-5 yıl önce*, %17,2 (5) oranında *5-10 yıl önce*, %13,8 (4) oranında *çocukluğumda*, %3,4 (1) oranında *10-15 yıl önce*, şeklinde işaretleme yapmışlardır. *15+ yıl önce* kısmına ise işaretleme yapılmamıştır.

Tablo 4: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit'in Yazarına İlişkin Görüşleri

Mevlit'in yazarı	f	n
Süleyman Çelebi	29	%100
Ahmet Yesevi	-	-
Aşık Paşa	-	-
Feridüddin Attar	-	-
Mevlana	-	-

Tablo 4 incelendiğinde Türkçe öğretmeni katılımcıların %100 oranında *Süleyman Çelebi* yanıtını verdiği görülmektedir. Geriye kalan seçeneklerden hiçbiri işaretlenmemiştir.

Tablo 5: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit'in Ne Zaman Yazıldığına İlişkin Görüşleri

Mevlit'in ne zaman yazıldığı	f	n
Osmanlı Devleti'nin fetret devri zamanlarında yazılmıştır.	17	%58,6
Selçuklu Devletinde Sultan Alparslan'ın hüküm sürdüğü zamanlarda yazılmıştır.	6	%20,7
Karahanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında yazılmıştır.	3	%10,3
Gazneli Devleti döneminde Gazneli Mahmut'un emriyle yazılmıştır.	2	%6,9
20. yy'a yakın bir tarihte yazılmıştır.	1	3,4

Tablo 5 incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin Mevlit'in ne zaman yazıldığına ilişkin görüşleri hakkında şu bulgular ortaya çıkmaktadır: 17 kişinin “*Osmanlı Devleti'nin fetret devri zamanlarında yazılmıştır.*”, 6 kişinin “*Selçuklu Devletinde Sultan Alparslan'ın hüküm sürdüğü zamanlarda yazılmıştır.*”, 3 kişinin “*Gazneli Devleti döneminde Gazneli Mahmut'un emriyle yazılmıştır.*”, 2 kişinin “*Karahanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında yazılmıştır.*”, 1 kişinin ise “*20. yy'a yakın bir tarihte yazılmıştır.*” yanıtlarını verdikleri görülmektedir.

Tablo 6: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit'i Kimden Öğrendiklerine İlişkin Bulgular

Mevlit'in öğrenildiği	kimden	f	n
Ailemden		14	%48,3
Yakın çevremden		14	%48,3
Komşulardan		1	%3,4
Babannemden		-	-
Anneannemden		-	-

Tablo 6 incelendiğinde Türkçe öğretmeni katılımcıların %48,3 (14) oranında *Yakın çevremden*, %48,3 (14) oranında *Ailemden*, %3,4 oranında (1) *Komşulardan* maddelerini işaretledikleri görülmektedir. Diğer iki madde işaretlenmemiştir.

Tablo 7: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit'i Nasıl Öğrendiklerine İlişkin Bulgular

Mevlit'in Öğrenildiği	Nasıl	f	n
Dini bir merasim yapılırken öğrendim.		22	%75,9
Ailem vasıtasıyla öğrendim.		4	%13,8
Okulda öğrendim.		2	%6,9
Çevremden duyduğum kadarıyla öğrendim.		1	%3,4
Televizyon, radyo vb. araçlardan öğrendim.		-	-

Tablo 7 incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin Mevlit'i nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşleri hakkında şu bulgular ortaya çıkmaktadır: katılımcılardan 22 kişi “Dini bir merasim yapılırken öğrendim.”, 4 kişi “Ailem vasıtasıyla öğrendim.”, 2 kişinin “Okulda öğrendim.”1 kişinin “Çevremden duyduğum kadarıyla öğrendim.” yanıtlarını verdiği görülmektedir. “Televizyon, radyo vb. araçlardan öğrendim.” seçeneğinde ise kimse katılım göstermemiştir.

Tablo 8: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit'in Hangi Dilde Yazıldığına İlişkin Görüşleri

Yazıldığı Dil	f	n
Türkçe	19	%65,5
Arapça	9	%31
Farsça	1	%3,4
İbranice	-	-
Moğolca	-	-
Diğer	-	-

Tablo 8 incelendiğinde, Türkçe öğretmenlerinin Mevlit'in hangi dilde yazıldığına ilişkin görüşleri hakkında şu bulgular ortaya çıkmaktadır: katılımcılardan 19 kişi “Türkçe”, 9 kişi “Arapça”, 1 kişi “Farsça” olduğuna dair yanıtlar vermiştir. “İbranice”, “Moğolca” ve “Diğer” maddelerinde yanıtlar bulunmamaktadır.

Tablo 9: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit Okuyanların Kimler Olduğuna Yönelik Görüşleri

Okuyan Kişiler	f	n
Daha çok kadınlar okumaktadır.	14	%48,3
Daha çok erkekler okumaktadır.	7	%24,1
İki taraf da eşit bir şekilde okumaktadır.	6	%20,7
Herhangi bir fikrim yok.	2	%6,9

Tablo 9 incelendiğinde, Türkçe öğretmenlerinin Mevlit okuyanların kimler olduğuna yönelik görüşleri hakkında şu bulgular ortaya çıkmaktadır: katılımcılardan 14 kişi “Daha çok kadınlar okumaktadır.”, 7 kişi “Daha çok erkekler okumaktadır.”, 6 kişi “İki taraf da eşit bir şekilde okumaktadır.” 2 kişi ise “Herhangi bir fikrim yok.” yanıtlarını vermiştir.

Tablo 10: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit’in Okunma Sebebine İlişkin Görüşleri

Okunma Sebebi	f	n
Kutlamalarda (yeni ev, yeni araba, çocuk sahibi olma, sünnet vb.) okunur.	20	%69
Ölüm, yas vb. durumlarda okunur	9	%31
Sadece camiye gidildiğinde okunur.	-	-
Ramazan ayının öneminden dolayı bu ay içerisinde okunur.	-	-
Cumartesi-Pazar tatil olduğu için hafta sonu okunur	-	-
Müslümanlar için kutsal bir gün olduğu için Cuma günü okunur.	-	-

Tablo 10 incelendiğinde Türkçe öğretmeni katılımcılar %69 (20) oranında *Kutlamalarda (yeni ev, yeni araba, çocuk sahibi olma, sünnet vb.) okunur*, %31 (9) oranında *Ölüm, yas vb. durumlarda okunur* Maddelerini işaretlemişlerdir. Katılımcılar, “Ramazan ayının öneminden dolayı bu ay içerisinde okunur”, “Cumartesi-Pazar tatil olduğu için hafta sonu okunur”, “Müslümanlar için kutsal bir gün olduğu için Cuma günü okunur.” maddelerinde herhangi bir işaretleme yapmamışlardır.

Tablo 11: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit’in Kültürümüzdeki Yerine İlişkin Görüşleri

Kültürümüzdeki Yeri	f	n
Peygamberin hayatı ve öğretilerini topluma kazandırmak için bir yoldur.	14	%48,3
Toplumun din kurallarını ve duaları birlikte yapması için ortaya çıkan bir etkinliktir.	9	%31
İslam ve Arap kültürüne ait bir gelenektir.	4	%13,8
Toplumsal birliği sağlamaya yönelik bir etkinliktir.	2	%6,9

Tablo 11 incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin Mevlit’in kültürdeki yerine yönelik görüşleri hakkında şu bulgular ortaya çıkmaktadır: katılımcılardan 14 kişi “Peygamberin hayatı ve öğretilerini topluma kazandırmak için bir yoldur.”, 9 kişi “Toplumun din kurallarını ve duaları birlikte yapması için ortaya çıkan bir etkinliktir.”, 4 kişi “İslam ve Arap kültürüne ait bir gelenektir.”, 2 kişi ise “Toplumsal birliği sağlamaya yönelik bir etkinliktir.” yanıtlarını vermiştir.

Tablo 12: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit’in Okunma Durumuna İlişkin Görüşleri

Okunma Durumu	f	n
Hayır, okumadım.	21	%72,4
Evet, okudum.	8	%27,6

Tablo 12 incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin Mevlit'in okunma durumuna görüşleri hakkında şu bulgular ortaya çıkmaktadır: Türkçe öğretmeni katılımcılar %72,4 (21) oranında *Hayır, okumadım*, %27,6 (8) oranında *Evet okudum* maddelerini işaretlemişlerdir.

Tablo 13: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit Eserinin İçeriğine Yönelik Görüşleri

İçerik Açısından	f	n
Peygamber sevgisi	28	%96,6
Dini bir metin(Kuran-ı Kerimden bir parça)	1	%3,4
Kuşların Tanrıya ulaşma yolculuğu	-	-
Türkçe-Arapça sözlük	-	-
İnsan ilişkileri	-	-

Tablo 13 incelendiğinde Türkçe öğretmeni katılımcıların Mevlit eserinin içeriğine yönelik görüşleri şu şekilde ortaya çıkmaktadır: Türkçe öğretmeni katılımcılar %96,6 (28) oranında Peygamber sevgisi, %3,4 (1) oranında *Dini bir metin(Kuran-ı Kerimden bir parça)* maddelerini işaretlemişlerdir. *Kuşların Tanrıya ulaşma yolculuğu*, *Türkçe-Arapça sözlük*, *İnsan ilişkileri* maddelerinin ise işaretlenmediği görülmektedir.

2.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu kısmında ise Türkçe öğretmenlerinden Süleyman Çelebi'nin Vesiletü'n-Necât adlı Mevlit'inin Türkçe eğitiminde kullanımına yönelik görüşleri alınmıştır.

Tablo 14: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit Eserinin Türkçe Eğitiminde Kullanılabilirliğine İlişkin Görüşleri

Kodlar	f
Dilinin Sadeliği ve Zenginliği	7
Türk Kültürü ve Geleneği	5
Edebi Özellikler	3
Türk Dilinin Zenginliği	2
Dönemin Dil Özellikleri	2
Öğreticilik	2
Sadeleştirme	1
Değerler Eğitimi	1

Tablo 14 incelendiğinde Türkçe öğretmenleri Mevlit eserinin Türkçe eğitiminde kullanılabilirliğini: Dilinin Sadeliği ve Zenginliği (f=7), Türk Kültürü ve Geleneği (f=5), Edebi Özellikler (f=3), Türk Dilinin Zenginliği (f=2), Dönemin Dil Özellikleri (f=2), Öğreticilik (f=2), Sadeleştirme (f=1), Değerler Eğitimi (f=1) şeklinde kullanılabilir olarak ifade etmişlerdir. Mevlit eserinin Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği ile ilgili Türkçe öğretmenlerinin görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Söz hazinesi ve kültürel özellikler taşıdığından metinlerde kullanılabilir.” (K2 kodlu katılımcı)

“Dilinin güzel örneklerini sergiler ve birlik beraberliği sağlar.” (K3 kodlu katılımcı)

“Türkçe kaleme alınmış bir eser olarak Türkçe öğretime kazandırılması gereken bir eserdir.Gerek içeriği gerek dili nedeniyle Türkçe öğretiminde kullanılmalıdır.” (K11 kodlu katılımcı)

“Dilinin açık, anlaşılır ve sade olmasıdır. Özellikle okuma ve dinleme becerileri kapsamında Mevlitden yararlanılabilir.” (K15 kodlu katılımcı)

“Türkçenin etkili kullanımının, yazarın ifade zenginliğinin, kullanılan motiflerin ve aruz ölçüsünün güzelliğinin belirtilmesi.” (K17 kodlu katılımcı)

“Türk dilinin zenginliğini günümüze ve öğrencilere aktarmak amacıyla etkili olur.” (K16 kodlu katılımcı)

“Mevlit Türkçe öğretiminde kullanılabilir.Çünkü toplum tarafından toplayıcı bir role sahiptir.Ayrıca Peygamberinize ait süreçler anlatıldığından belirli bir kesime daha rahat ulaşacaktır.Dönemin dil özelliklerini yansıtmaya için de önemlidir.” (K5 kodlu katılımcı)

Tablo 15: Türkçe Öğretmenlerinin Mevlit Eserinin Türkçe Eğitiminde Kullanılamaz Olmasına İlişkin Görüşleri

Kodlar	f
Dini İçerikli Eser	7
Dili Ağır	3
Yaş Seviyesi	2
Başka Eserler	2
Sadeleştirme	1

Tablo 15 incelendiğinde, Türkçe öğretmenleri Mevlit eserinin Türkçe eğitiminde kullanılamaz olmasını: Dini İçerikli Eser (f=7), Dili Ağır (f=3), Yaş Seviyesi (f=2), Başka Eserler (f=2), Sadeleştirme (f=1) şeklinde kullanılamaz olarak ifade etmişlerdir. Mevlit eserinin Türkçe öğretiminde kullanılamaz olması ile ilgili Türkçe öğretmenlerinin görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Dini ritüel taşıdığı ve bu kalıpta toplum olarak benimsendiği için din kültürü dersine daha uygundur.” (K4 kodlu katılımcı)

“Din derslerinde ne olduğu ve içeriği öğretilse daha etkili olur.” (K8 kodlu katılımcı)

“Mevlit, Türkçe öğretiminde dini bir boyut içerisinde yer aldığı için kullanılması biraz güç olabilir. Onun dışında sadeleştirme ve metnin düzeltilmesi ile kaynaklık edebilir.” (K10 kodlu katılımcı)

“Kullanılamama sebebi bence Mevlinin biçim ve içerik olarak detaylarının lise düzeyinde verilmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum. Dini içerikli bir metin olması sebebi ile ortaokul seviyesindeki çocuklar için anlaşılması güçlük oluşturabilecek unsurlar barındırabilir.” (K13 kodlu katılımcı)

“Şekil özelliği bakımından aruz ölçüsü ile yazılmış olmasıdır. Bu yüzden Türkçe öğretilenlerin yaş grubu farketmeksizin şekil özelliği bakımından inceleme yapıldığı takdirde Türkçenin öğretimini zorlaştıracaktır. Ayrıca içerik olarak da dini-tasavvufi bir çizgide olduğu için Türkçe yerine "Halk Edebiyatı" veya "Eski Türk Edebiyatı" kapsamında değerlendirilmesinin daha doğru olacağını düşünüyorum.” (K15 kodlu katılımcı)

“Kullanılamaz çünkü dini bir motiftir ve derse uygulayacak alanımız yok gibime geliyor.” (K20 Kodlu katılımcı)

“Dini içerikler yoğun olduğu için pek tercih edilmeyebilir.” (K24 kodlu katılımcı)

“Dili ağır ve anlaşılması zor olacağı için ilkökul ve ortaokul öğrencileri metni anlamakta sıkıntı yaşayabilir.” (K16 kodlu katılımcı)

“Eserin dili ve içeriği öğrenecek kişilerin bir kısmına hitap etmeyebilir.” (K17 kodlu katılımcı)

“Günümüze göre eski bir dil içermektedir.” (K19 kodlu katılımcı)

3. Sonuç ve Öneriler

Mevlit, Türk edebiyatında bağımsız bir tür olarak kabul edilmektedir. Halk arasında en yaygın bilinen ve okunan Mevrit, Süleyman Çelebi'ye aittir. Asıl adı "Vesiletü'n Necât" olan bu eser, peygamberin doğumunu anlattığı için halk arasında "Doğum" anlamına gelen Mevrit ismiyle anılmaktadır. Bugün, "Mevlit nedir?" diye sorulduğunda, neredeyse herkesin bu konu hakkında bir fikri olacaktır. "Ölümünün ardından okuruz." veya "Bebeklerimiz doğduğunda okuruz." gibi yanıtlarla karşılaşmak mümkündür. Çarşıda bile ticaretin içinde Mevrit ile ilgili ürünlere rastlamak mümkündür. Mevrit'e özel baskılı eserler, tespihler gibi nesneler toplumun bir parçası haline gelmiştir. Ayrıca, Mevritler sosyalleşmeyi de teşvik eder; insanlar birbirlerine gül suyu ve lokum ikram ederek hoş bir ortamda bir araya gelirler. Bu çalışmada, Türkçeye kaynaklık eden ve Türkçenin temelini oluşturan metinlerden biri olan "Vesiletü'n Necât" ele alınmıştır. Türkçe eğitiminin zenginleştirilmesi, bugünün dünyasında kaynak metinlerin erişilebilirliğinin öneminin anlaşılması açısından bu çalışmanın değerli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, Türkçe öğretmenleri örneklemine yönelik anket hazırlanmış ve ankette 30 katılımcıya yer verilmiştir. Elde edilen veriler incelendiğinde; Mevrit'in tanımı, içeriği, hangi dilde yazılmış olduğu hakkında Türkçe öğretmenlerinin bilgilerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Fakat hangi zamanda yazıldığı ve okunma durumu gibi özelliklerde bilgilerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe öğretmenleri, Mevrit eserinin dilinin sade olması ve Türk kültürü geleneği içerisinde önemli bir yere sahip olması dolayısıyla Türkçe eğitiminde kullanılabileceği konusunda genel bir görüş bildirmiştir. Ancak eserin kullanılamayacağına dair görüşler, dini içeriği ve dilinin ağır olması gibi özelliklere dikkat çekilerek ifade edilmiştir.

Vesiletü'n-Necât, Türk kültüründe dinî ve toplumsal anlamda büyük bir öneme sahiptir. Yüzyıllardır doğum, düğün ve cenaze gibi törenlerde okunarak toplumsal ilişkileri güçlendiren bir gelenek olmuştur. Bu durum, eserin sadece bireysel bir dinî metin olmasının dışında, toplumun ortak kültürel kodlarını ve manevi değerlerini aktaran bir köprü işlevi gördüğünü ortaya koyar. Özellikle Peygamber sevgisini şiirsel bir üslupla anlatması, bireylerin sevgi, saygı, tevazu, cömertlik ve yardımseverlik gibi özel insani değerleri anlamlandırmasına imkân tanımaktadır.

Eserin, bir yandan Osmanlı dönemi Türkçesinin estetik boyutunu tanıtmaya diğer yandan İslam medeniyetinin Türk edebiyatındaki etkilerini somutlaştırmasıyla kültürel zenginliği ortaya çıkarmaktadır. Bireyler, Vesiletü'n-Necât üzerinden Türkçenin tarihsel süreci hakkında bilgi edinebildiği gibi eserin toplumsal yönünü de keşfedebilir. Türk kültürüne ait geleneklerin korunmasının ve bu mirasın gelecek nesillere taşınmasının önemi Vesiletü'n-Necât ile açığa çıkmaktadır. Eser, kültür ve değerler eğitimi açısından, bireylerin yalnız bir metni tahlil etmelerini değil aynı zamanda bu metnin toplumdaki anlamını ve işlevini de içselleştirmelerini aktaran bir kaynaktır. Bu bağlamda, Mevrit eseri Türkçe eğitiminde hem dil becerileri yönünden hem de dilin farklı özellikleri bakımından zengin bir içeriğe sahiptir.

Öneriler

- Mevrit eserinin içinden bölümler seçilip sadeleştirilebilir.
- Mevrit eseri Türkçe olduğu için Türkçe derslerinde kullanılabilir ve Türk kültürü öğretilir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinde belirli kazanımlar ile Türkçe dersinde kullanılabilir.
- "Milli Kültürümüz", "Geleneklerimiz" temalarında eserden yararlanılabilir.
- Arapça-Farsça tamlamalar Türkçeye uygun hâle getirilebilir ve eğitim-öğretim seviyesine uygun bir şekilde "çocuğa görelilik" ilkesiyle ele alınarak uyarlamalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Akarpınar, R. B. (2006). Mevlit törenlerinin yapısı. *Türkbilig*, (12), 38-63.
- Akdağ, S. (2008). Süleyman Çelebi'nin Mevlit'i üzerine. *Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (36), 81-87.
- Alvan, T. ve Alvan, M. H. (2016). *Saz ve söz meclisi*. İstanbul: Şule Kitabevi.
- Alyılmaz, S. (1999). Mevlit ve Türk edebiyatında mevlit türü. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (13), 195-202.
- Çelebi, S. (1990). *Türk Klasikleri Mevlit* (Haz. F. K. Timurtaş). İstanbul: MEB Yayınları.
- Doğan, S., Çelikten, L. (2022). Millî ve kültürel bir değer olarak Süleyman Çelebi, Vesiletü'n-Necât ve mevlit geleneği: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 62(2), 605-620.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertuğruloğlu, O., Gülcan, N. Y. ve Pişkin, Ü. (2024). The impact of culture on the education system. *International E-Journal of Educational Studies*, 8(16), 131-141.
- Karaca, S. (2022). Süleyman Çelebi'nin Vesiletü'n-Necât'ı ile Lâmiî Çelebi'nin Mevlidü'r-Resûl'ünün Mukayesesi. *Journal of Turkish Language and Literature*, 62(2), 621-638.
- Kemikli, B. (Ed.). (2023). *Vefatının 600. yılında Süleyman Çelebi ve Mevlid kültürü*. Türkiye Bilimler Akademisi.
- Köksal, M. F. (2022). *Süleyman Çelebi ve Vesiletü'n-Necât*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kuşçu, S. Y., Arslan, N. (2022). Dini kişilikler çerçevesinde 19. yüzyıl mevlidlerinin Vesiletü'n-Necât ile mukayesesi. *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [Journal of Old Turkish Literature Researches]*, 5(2), 612-652.
- Metin, İ. (2020). Türklerde Hz. Peygamber Sevgisine Bir Örnek Olarak Süleyman Çelebi'nin "Vesiletü'n-Necât" Adlı Eseri. *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, 7(3), 1644-1672.
- Najmuldeen, A. (2021). Düünden bugüne mevlidin tarihsel gelişimine yönelik bir değerlendirme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 711-723.
- Özden, M. (2010). Türkçe kaynak metinler ve Türkçe eğitimi. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (1), 167-180.
- Pala, İ. (2018). *Mevlit*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Pekolcay, N. (2018). *Mevlit*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Şimşek, H., Yıldırım, A. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Solmaz, A. (2013). Sinanoğlu'nun Ümîdü'l-Müznibîn adlı eseri ve eserde Vesiletü'n-Necât'ın izleri. *Turcology Research*, (49), 1.
- Subaşı, M., Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Uraler, A. (2020). Mevlit geleneği: Ömrüne yemin olsun ki! *Hadis Tetkikleri Dergisi*, 18(1), 27-67.

Extended Abstract

Native language education plays an important role in the transmission of culture. In this context, native language education needs to be enriched in accordance with the requirements of the age, but without breaking with its historical and literary roots. The realization of this enrichment process with the source texts revealed by the Turkish language in the historical process is of great importance in terms of carrying both language and education to the future with a high consciousness.

The work, which attracted great attention among the people at the time of its writing and continued to be read for centuries, and which is still listened to today, " Vesîletü 'n Necat," or "Mevlit," as it is known among the people, aimed to guide the people to salvation and the right path when it was written. This work, which was written in a very simple and understandable Turkish according to the period, was among the texts that shaped Turkish. Today, when asked "What is Mawlid?" it seems that almost everyone among the people has an opinion on this issue. Answers such as "We read from behind our dead" or "We read after our babies are born" are possible. In this way, it is thought that a work that is embedded in the conscience of the nation and transferred from language to language should be examined by scientific methods and brought to Turkish education. Thus, it is foreseen that the Turkish language will strongly step into the digitalized new world by taking inspiration from its past, by preserving its own values.

Each work is shaped by passing through certain filters and events. While some works fade away over time, others go beyond their era and acquire a universal quality. The deep thought and consciousness they contain are not limited to the society that created them, but affect other societies as well. In this context, the Mevlit work, which is the subject of the research, has influenced many societies, especially the Turkish society. The most important proof of this is that the work has been translated into many different languages. The work of Mevlit, taking up the love of the prophet, 15. It was written in the century, but not limited to the period in which it was written, it was transferred from language to language for about six centuries and became a cultural part of society. Mevlit is accepted as a unique genre in Turkish literature. The most well-known and read Mevlit among the people belongs to Süleyman Çelebi. This work, whose real name is "Najat," is referred to by the name of Mevlit, which means "Birth" among the people, because it describes the birth of the Prophet.

This work, which has been the subject of research in the language and culture of the society for centuries, aims to be examined in the context of Turkish education. When the area was scanned, it was seen that the available resources were quite limited. In the digitalizing world, the necessity of this research has emerged with the idea that Turkish source texts can contribute to education. In this context, the importance of Mevlit for Turkish becomes clear.

In this context, a suitable questionnaire was prepared for Turkish teachers based on the Mevlit work. 30 people participated in the study. Turkish teachers' knowledge of what Mevlit is, its content, and in what language it is written has been determined. However, it has been observed that knowledge levels are low in subjects such as the year the work was written and the reading status. As a result of the analysis of the data, Turkish teachers generally expressed an opinion that the Mevlit work can be used in Turkish education because its language is simple and has an important place in Turkish culture and tradition. However, opinions that the work cannot be used have been expressed with attention to such features as its religious content and heavy language.

While the work introduces the aesthetic aspects of Ottoman Turkish, it also reveals the cultural richness by revealing the effects of Islamic civilization in Turkish literature in a concrete way. In addition to learning about the historical development of Turkish through Vesîletü 'n-Necât, individuals also have the opportunity to discover the social dimension of the work. The importance of preserving the traditions of Turkish culture and transferring this heritage to future generations becomes evident with Vesîletü 'n-Necât. In terms of culture and values education, the work is a resource that enables individuals not only to analyze a text, but also to internalize its meaning and function in society. In this context, the Mevli work offers rich content in terms of both language skills and different features of the language in Turkish education.

